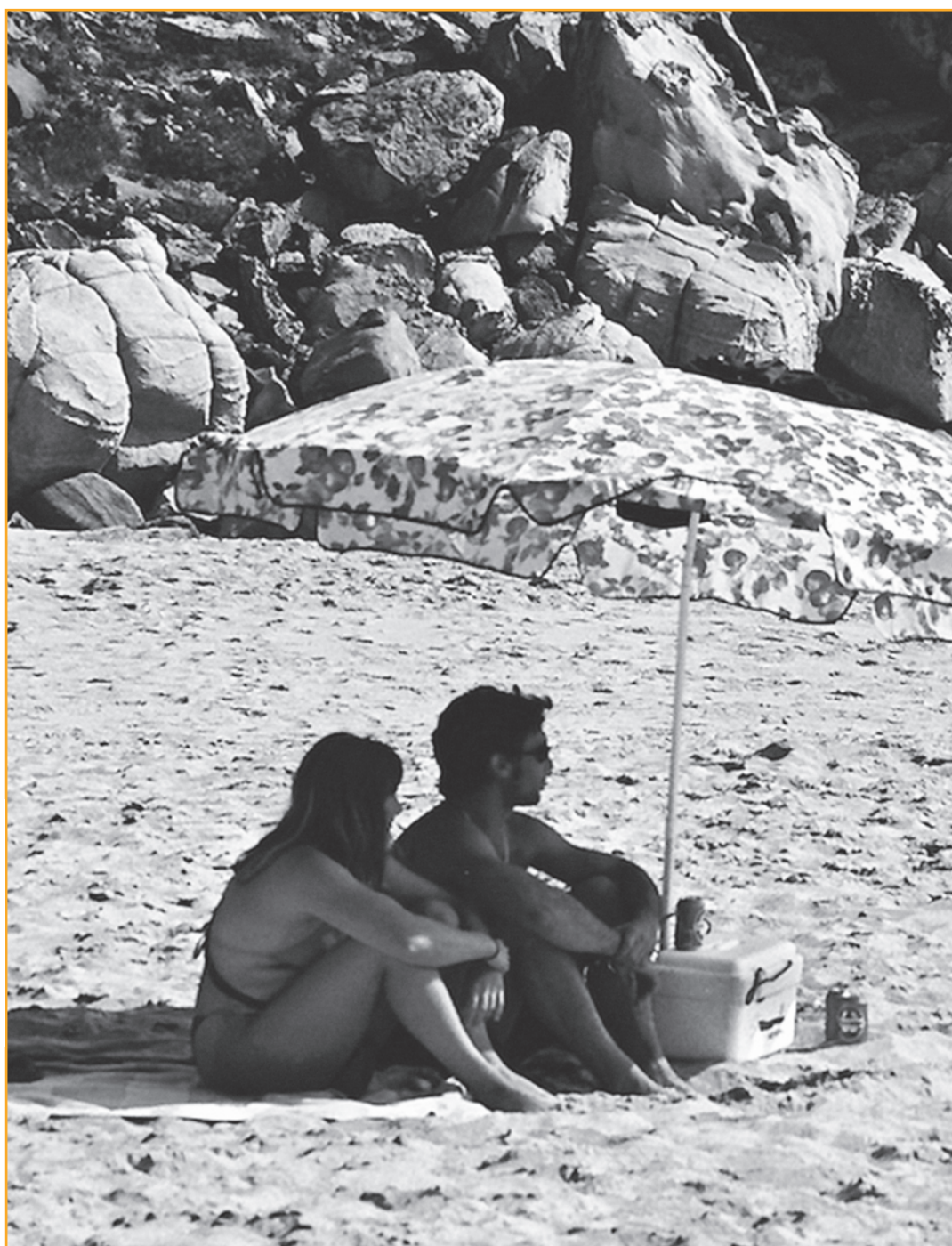

(ΠΕΡΙΠΟΥ) ΧΙΛΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ

«ΘΑΝΑΤΟΣ
ΣΤΗΝ
ΠΟΡΤΑ
ΤΟΥ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ»

JAVIER BAULUZ, 2000

Η Ταρίφα (καμία σχέση με το ταξί) αποτελεί έναν από τους πλέον δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στην Ισπανία. Στο χάρτη μοιάζει με μια τόση δα καρφίτσα στο νότιο άκρο της χώρας, καρφωμένη σε γεωγραφικό μήκος ακόμη πιο χαμηλό από το αντίστοιχο της Τυνησίας και της Αλγερίας. Φημίζεται για τους ευνοϊκούς ανέμους που ξετρελαίνουν τους απανταχού οπαδούς του wind surfing, την ωραιότατη παραδοσιακή παλιά πόλη, τα νόστιμα τάπας, το φθινό, καλό κρασί και, φυσικά, για την καταπληκτική της παραλία που αντικρίζει το Μαρόκο.

Το καλοκαίρι, λοιπόν, του 2000, το ζευγάρι της φωτογραφίας (ας τους βαφτίσουμε ποιητική αδεία με μπανάλ ισπανικά ονόματα, τύπου «Χοσέ» και «Μαρία»), αποφάσισε να παλέψει τον καύσωνα με μια βόλτα στην παραλία. Ο Χοσέ και η Μαρία άπλωσαν τις πετσέτες τους πάνω στην καυτή άμμο, έστησαν τη λουλουδάτη ομπρέλα τους -που μοιάζει ανατριχιαστικά οικεία- και άραξαν για να απολαύσουν το υπέροχο τοπίο. Στα αριστερά του Χοσέ διακρίνεται καθαρά το υπερόπλο κάθε σωστής εξόρμησης στην παραλία: φορητό φελιζόλ ψυγιάκι για μπύρες, με ένα κουτάκι ήδη ανοιγμένο κι ακουμπισμένο πάνω στο καπάκι του, ενώ άλλο ένα (;) καίγεται παρατημένο στον ήλιο.

Η φωτογραφία δεν μας δίνει αρκετές πληροφορίες για να μπορούμε να μαντέψουμε με σιγουριά αν έχουν βουτήξει ακόμη ή όχι ή απλώς χαλαρώνουν μετά την πρώτη τους βουτιά· τα μαλλιά τους φαίνονται στεγνά και η ανοιγμένη μπύρα στα αριστερά του Χοσέ μάλλον υποδηλώνει ότι η δική του, τουλάχιστον, διάθεση συνοψίζεται στο «άραγμα και χάζεμα».

Η Μαρία, από την άλλη, δεν πίνει. Ο λυγισμένος της αγκώνας αγγίζει με οικειότητα το σώμα του Χοσέ και το βλέμμα της ευθυγραμμίζεται με το δικό του. Και οι δυο τους μοιάζουν εξίσου απορροφημένοι από αυτό που βλέπουν· ίσως

παρακολουθούν κάποιον ποζερά σέρφερ να επιδεικνύει τις ικανότητές του ή απλώς χαζεύουν τους παφλασμούς του νερού, έτσι όπως όλοι μας χαζεύουμε τη θάλασσα στις διακοπές: νωχελικά και υπνωτισμένοι.

Το βλέμμα του Χοσέ και της Μαρίας είναι φιξαρισμένο στα τουρκουάζ νερά, πέρα από την καυτή άμμο, μακριά από τη λουλουδάτη ομπρέλα και το ρετρό ψυγιάκι. Τα μάτια τους έχουν γεμίσει θάλασσα, το δέρμα τους, κοκκινισμένο από τον ήλιο, ίσως ζορίζεται απ' το αλάτι, η μπύρα μάλλον έχει ζαλίζει τον Χοσέ και η Μαρία σκέφτεται να ξαναρίξει μια βουτιά -η ραστώνη του καλοκαιριού σε όλο της το μεγαλείο.

Κι όμως, το οπτικό πεδίο του ζευγαριού, η χαλαρή τους διάθεση, τα τουρκουάζ νερά, τα βράχια και η αντηλιά κάπως διαταράσσονται από μια μικρή, ενοχλητική λεπτομέρεια: στ' αριστερά του Χοσέ και της Μαρίας, λίγα μέτρα πιο πέρα από την κιτς ομπρέλα και το ψυγιάκι, το ξεβρασμένο πτώμα ενός αφρικανού μετανάστη αλλοιώνει την αισθητική του τοπίου.

Εκείνη τη ζεστή μέρα του 2000, στην παραλία της Ταρίφα ξεβράστηκαν αρκετά πτώματα μεταναστών από την υποσαχάρια Αφρική. Ταυτόχρονα, δεκάδες Χοσέ και Μαρίες (μαζί με τα παιδιά, τα τάπερ, τις ομπρέλες, τις ρακέτες και τις μπύρες τους), συνέχισαν επί ώρες να αγναντεύουν τη θάλασσα, να κάνουν τις βουτιές τους και να σχολιάζουν την αφόρητη ζέστη -κι όλα αυτά, ανάμεσα σε πτώματα.

Φυσικά, τότε δεν υπήρχαν αί-φούους, τουίτερ, φέισμπουκ κι όλα τα συναφή. Κανείς «ευαίσθητος» λουόμενος δεν απαθανάτισε τις σωρούς βάζοντας μπροστά κάποιο χάσταγκ τύπου #tragedy. Κανείς δεν είχε τη δυνατότητα να κατηγορήσει το ισπανικό κράτος, σε πραγματικό χρόνο, για το πώς αυτή η εικόνα βλάπτει τον τουρισμό και πλήττει τις τοπικές επιχειρήσεις. Κανείς δεν μπόρεσε

να καλέσει το ίδιο βράδυ μια σιωπηρή διαμαρτυρία μέσω φέιςμπουκ στην παραλία της Ταρίφα, με ρεσώ να σχηματίζουν τη λέξη "peace".

Ο φωτογράφος Javier Bauluz που απαθανάτισε τον Χοσέ, τη Μαρία και τη μικρή ενοχλητική λεπτομέρεια στα δεξιά του κάδρου, μεταγενέστερα δήλωσε σοκαρισμένος από την αναισθησία των λουόμενων. Με το πέρασμα του χρόνου, η συγκεκριμένη φωτογραφία μετατράπηκε σε σύμβολο και αποδεικτικό στοιχείο της αναληθσίας της Ευρώπης απέναντι στους μετανάστες. Γκλαμουράτες φιλόανθρωποι προσωπικότητες, όπως η Αντζελίνα Τζολί, τη χρησιμοποίησαν για να πιέσουν κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμούς να επιδείξουν περισσότερη «ανθρωπιά» απέναντι στους αόρατους -κάτι δηλαδή σαν τις «καλύτερες συνθήκες διαβίωσης» στα στρατόπεδα συγκέντρωσης που ευαγγελίζονται τα τελευταία χρόνια οι έλληνες (και όχι μόνο) αριστεροί.

Στην πραγματικότητα, όμως, η διάσημη φωτογραφία του Bauluz δεν αποτελεί τεκμήριο της υποτιθέμενης αναληθσίας των ευρωπαϊκών κρατών, αλλά της μακροχρόνιας και προσεκτικά σχεδιασμένης στρατηγικής τους απέναντι στους μετανάστες εργάτες: εκείνης που πνίγει πολλούς κατά το δοκούν και τους υπόλοιπους τους κλείνει σε στρατόπεδα συγκέντρωσης: εκείνης που σκοπιά τους τους παρανομοποιεί για να τους ελέγξει και να τροφοδοτήσει με φθηνά εργατικά χέρια τα ντόπια αφεντικά. Οι πνιγμένοι μετανάστες -και οι επιζήσαντες παρανομοποιημένοι- αποτελούν πραγματικότητα που μετράει δεκαετίες και η διαχείρισή τους είναι αναπόσπαστο κομμάτι του καπιταλισμού· εν ολίγοις, τα πτώματα στις παραλίες δεν άρχισαν να ξεβράζονται ξαφνικά τα τελευταία χρόνια λόγω της «προσφυγικής κρίσης».

Όσο για τον Χοσέ και τη Μαρία; Δεκαοχτώ χρόνια μετά, το πιθανότερο είναι ότι εξακολουθούν να ζουν ανάμεσά μας, χαζεύοντας ατάραχοι τη θάλασσα. Οι

Χοσέ και οι Μαρίες αυτού του κόσμου δεν πάσχουν από κάποιου είδους τύφλωση που προκαλείται από τον δυνατό ήλιο της Μεσογείου· αντίθετα, επιλέγουν συνειδητά να μη βλέπουν όχι μόνο τους νεκρούς, αλλά και τους ζωντανούς μετανάστες. Πιστεύουν ακράδαντα ότι φτιάχτηκαν για να ατενίζουν τα τυρκουάζ νερά κι όχι για να πνιγούν σε αυτά προσπαθώντας να ξεφύγουν από τη φτώχεια και τον πόλεμο. Κανείς δεν μπορεί να τους πείσει ότι μπορεί να έχουν κάτι κοινό με τη μικρή, ενοχλητική λεπτομέρεια στα δεξιά του κάδρου, κι αν έχουν πάει στην παραλία με την παλιά λουλουδάτη ομπρέλα, το φελιζόλ ψυγειακή και τις φθηνές τους μπύρες. Κανείς δεν μπορεί να τους πείσει ότι κι αυτοί μπορούν ανά πάσα στιγμή να κατηγοριοποιηθούν ως αναλώσιμοι, αντιαισθητικοί κι ενοχλητικοί -κάπως σαν γόπα σβησμένη στην άμμο.

Να είναι τελικά αυτή η ψευδαίσθηση, η ψευδαίσθηση της ασφάλειας και του απυρόβλητου, ο παράδεισος στον οποίο αναφέρεται ο Bauluz στον τίτλο της φωτογραφίας; Μήπως αυτός ο παράδεισος είναι απότοκο της αλαζονικής αντίληψης των πρωτοκοσμικών ότι, στα μάτια των μεταναστών, ο δυτικός κόσμος είναι πράγματι η γη της επαγγελίας (λες και δεν ξέρουν τι τους περιμένει); Ή μήπως, πολύ απλά, ο παράδεισος του φωτογράφου δεν είναι παρά τα τυρκουάζ νερά, τα βράχια και η θέα από τη μαγευτική παραλία της Ταρίφα;

Ο καθένας μας μπορεί να επιλέξει την ερμηνεία του παραδείσου που του βγάζει περισσότερο νόημα, ένα όμως είναι σίγουρο: η κόλαση βρίσκεται οπωσδήποτε στο βλέμμα του Χοσέ και της Μαρίας.